

PAPP BENDEGÚZ

**ÚTKERESÉS A JAPÁN ZENEPEDAGÓGIÁBAN:
A SZUZUKI-MÓDSZER**

Szuzuki Sinicsi (1898-1998)

Bevezetés

Kutatásom fő célja az, hogy megfelelő elméleti és történeti háttér megvilágítását követően feltárjam a Szuzuki-pedagógia¹ alapelveit, illetve hogy kielemezzem a módszer nyugati és japán kulturális elemeit is. Dolgozatom témája indokolt, mivel eddig magyar nyelven kevés tanulmány született a módszerről, illetve egyetlen könyv jelent meg a mester tollából, *A szeretet pedagógiája* címmel.² Jelenleg több nemzetközi kutatás folyik alternatív zenei nevelési módszerekről. Magyarországon is a tudományos érdeklődés kezd az olyan pedagógiai filozófiák irányába fordulni, mint például a Kokas-pedagógia vagy a Waldorf-módszer. Ez jelentett inspirációt témám kiválasztásában is.

Jelen értekezés tárgyalása hat fő részre tagolódik. Az első két rész egy nagyobb elméleti bevezetés, melynek első fejezetében a módszer kidolgozója, Szuzuki Sinicsi életét mutatom be, a második részben a módszer zenefilozófiai alapelveit vizsgálom. A harmadik fejezetben a rendszer elemeit csoportosítom

---

¹ A módszerek nevét a Magyar Helyesírási Szabályzat alapján következetesen kötőjellel írom az alábbi alakokban: Szuzuki-módszer, Szuzuki-pedagógia, Szuzuki-filozófia. Az angol nyelvű terminológia a módszerek nevét külön írja nagybetűvel: Suzuki Method.

² Szuzuki 2004.

kulturális sajátosságaik szerint: a nyugati és a japán jellegzetességeket különböztetem meg. A negyedik és ötödik fejezetben a módszer gyakorlati alkalmazását ismertetem magyar- és nemzetközi viszonylatban. Az utolsó fejezetben megvizsgálom a módszer japán, angol és magyar terminológiáját.

Főbb kutatási kérdéseim, melyekre választ keresek: miben áll Szuzuki módszerének lényege? Milyen elemeket vett át más nyugati zenepedagógiai módszerekből, illetve milyen új elemeket dolgozott ki? Magyarországon hol és hogyan alkalmazzák a módszert? Melyek a módszer kulcsterminusai?

Szuzuki Sinicsi³ élete

A Szuzuki-módszer megalkotója Szuzuki Sinicsi japán hegedűművész, zeneszerző és zenepedagógus volt. 1898. október 17-én született Nagojában, és 1998. január 26-án Macumotóban hunyt el 99 éves korában. A 20. századi reformpedagógiai mozgalmak egyik legmeghatározóbb alakja, a századeleji hangszeres zeneoktatás nagy úttörője volt. A róla elnevezett koncepció a mai napig világszerte széles körben használt, az Amerikai Egyesült Államokban különösen népszerű.

Szuzuki édesapja, Szuzuki Maszakicsi Japán első hegedűgyárának volt az igazgatója. Először *samiszen*készítéssel foglalkozott, majd a hegedűkészítésben képezte ki magát autodidakta módon. Az önmaga által kifejlesztett technikáit felhasználta a gyártásban, elhunytakor huszonegy ilyen szabadalma volt.⁴ Fia, Sinicsi fiatalkorában szintén a gyárban dolgozott, és mivel érdekelte a hegedűjáték, önmagától tanulta meg azt. Elmondása szerint rendkívüli hatással volt rá Mischa Elman koncertfelvétele, amint Schubert Ave Maria-ját játszotta.⁵

---

³ A japán névsorrend megegyezik a magyarral: első helyen áll a családnév, hátul a keresztnév.

⁴ Szuzuki 2004: 54.

⁵ International Suzuki Association. „A Short Biography.” Megtekintve 2015. február 13.

<http://internationalsuzuki.org/shinichisuzuki.htm>

1919-ben találkozott Tokugava Josicsika herceggel (徳川義親), a későbbi Tokugava Művészeti Múzeum megalapítójával,⁶ aki elhívta egy biológiai kutatóexpedícióra a Kuril-szigetekre⁷. Ettől kezdve Szuzuki szoros kapcsolatot ápolt a herceggel. Neki köszönhetően 1920 októberében ment Németországba Karl Klinger hegedűmesterhez tanulni. Itt találkozott későbbi feleségével, Waltraud Prange énekesnővel, aki műveit angolra fordította, illetve itt kötött életre szóló barátságot Albert Einsteinnel is. Németországban sok nehézséget okozott neki a nyelv megtanulása, és csodálta, hogy a német kisgyermekek milyen gyorsan és gördülékenyen tanulják a nyelvet kizárólag hallás után.⁸

1928-ban feleségével visszatértek Japánba, ahol koncertezésből és tanításból éltek. Szuzuki három fivérével megalakította a Szuzuki-kvartettet. 1930-ban kinevezték a Teikoku Zeneiskola igazgatójává és a Tokiói Vonós Zenekar karmesterévé. A harmincas években ismerte fel azt, hogy a minden japán gyermek ugyanúgy meg tudja tanulni a japán nyelvet, ahogy a német gyermekek a németet. Erre az egyszerű példára alapozta később egész filozófiáját: szerinte a gyermekek a hangszeres játékot ugyanilyen módon el tudják sajátítani.⁹

A II. világháború sok nehézséget okozott a házaspárnak. Waltraud Suzuki, miután Japánba költözött, elvesztette német állampolgárságát, viszont a világháború alatt külföldi származása miatt külön kellett élnie férjétől. Szuzuki évek óta lappangó betegsége ebben az időben súlyosbodott, pénzügyileg is rossz helyzetbe kerültek. Őt, testvérét és testvére családját is nagyon megviselte ez az időszak. Szuzuki mély depresszióba süllyedt, a háborús vereséget követően felesége ápolásának köszönhetően gyógyult meg.¹⁰

---

⁶ The Samurai Archives. „Tokugawa Yoshichika.” Megtekintve 2015. február 13. http://wiki.samurai-archives.com/index.php?title=Tokugawa_Yoshichika

⁷ Japánul *Csisima rettó* (千島列島).

⁸ Suzuki Music. „History of the Suzuki Method.” Megtekintve 2015. február 13. <http://www.suzukimusic.org.au/suzuki.htm>

⁹ European Suzuki Association. „The Suzuki Method.” Megtekintve 2015. február 20. <http://www.europeansuzuki.org/Philosophy.asp>

¹⁰ Szuzuki 2004: 51–52.

1946-ban Macumotóban Szuzuki megalapított egy zeneiskolát, amit végül Tehetségnevelési Kutatóintézetnek (*Szainó Kjóiku Kenkjúkai* 才能教育研究会) nevezett el. Itt kezdte el kidolgozni nevelési alapelveit, módszereit s filozófiai rendszerét. Később Japán-szerte ismertté vált munkálkodása, az 50-es évek elejétől kezdve nyári kurzusokat tartott zenetanároknak. A 60-as években már nemzetközi érdeklődés kísérte Szuzuki tevékenységét, nyugati tanárok utaztak Macumotóba tanulmányozni az ott alkalmazott nevelési módszereket. A híres csellóvirtuóz, Pablo Casals és a belga hegedűművész, Arthur Grimaux is nagy érdeklődést mutatott Szuzuki munkássága iránt. Szuzuki tanítványaival több utazást is tett az Egyesült Államokba és népszerűsítette tehetségnevelési módszerét. Az 1964-es ISME konferencián maga mutathatta be zenei nevelési elveinek gyakorlati megvalósítását.¹¹

Szuzuki több tanítványa is nemzetközi sikereket ért el, előadásaik nagy népszerűségnek örvendtek. A Nemzetközi Szuzuki Szövetség (*International Suzuki Association*) 1982-ben alakult, de már 1981-től kezdve két-háromévente megrendezték a Nemzetközi Szuzuki Konferenciát (*International Suzuki Conference/Conversation*).¹²

A Szuzuki-pedagógia

A Szuzuki-módszer egyike a 20. század legjelentősebb reformpedagógiai irányzatainak. Gyermeknevelési, zeneoktatási elveit a mester már németországi útja során megfogalmazta, 1946-tól a macumotói zeneiskolában viszont egy tényleges módszert dolgozott ki, amely később világszerte ismert lett.

Mint korábban említettem, Szuzuki a gyors anyanyelv-elsajátítás elvéből indult ki; ugyanis minden nemzet gyermekei rendkívül gyorsan tanulják meg a

---

¹¹ Hermann 1995: 35–36; 41–45.

¹² Uo.: 68–69.

saját nyelvüket, amely a külföldieknek nehezebbre esik. Gondolatait így fogalmazta meg:

„De hiszen valamennyi japán gyermek beszél japánul! A gondolat hirtelen döbbenettel hasított belém. Valóban, minden gyerek szerte a világon a legtokéletebb folyékonyssággal beszéli anyanyelvét. Minden japán gyermek nehézség nélkül beszéli a japán nyelvet. Nem igazol ez megdöbbentő tehetséget? Hogyan és minek a révén következett ez be? Vissza kellett fogynom magam, nehogy felkiáltsak e felfedezés fölött érzett örömben.

Az oszakai gyerekek a nehéz oszakai dialektust beszélik. Mi képtelenek vagyunk a tóhokui tájszólást utánozni, de a tóhokui gyerekek azt beszélik. Nem nagy teljesítmény ez?”¹³

Szuzuki tehát a gyermekek magától értetődő, kinevelhető tehetségéről számol be. Állítása szerint a gyermek bármit képes megtanulni, ha kellő időt tölt az adott elfoglaltsággal és harmonikus család veszi őt körül. Szerinte az emberekben nem létezik az eleve adott zsenialitás, a tehetség minden emberben megtalálható, és sok gyakorlással, kemény munkával kinevelhető. Így a tehetségnevelés kérdése áll Szuzuki pedagógiájának középpontjában.¹⁴

A Nemzetközi Szuzuki Szövetség az alábbiakban határozta meg a Szuzuki-módszer legfontosabb alapelveit:

- korai kezdés (a legtöbb országban 3-4 évesen)
- zenehallgatás fontossága
- már az olvasás elsajátítása előtt oktatni a hangszeres játékot
- családi környezet
- egy gondoskodó és pozitív tanulási környezet
- magas színvonalú oktatás képzett tanároktól
- létrehozni egy kellemes hangszínt, kiegyensúlyozott és természetes módon

---

¹³ Szuzuki 2004: 11. Ford. Hegyi István.

¹⁴ Szuzuki 1998: 1–10.

- egy alap dalanyag, repertoár, amelyet a világ összes Szuzuki diákja ismer
- társadalmi interakció más gyermekekkel: a világ összes Szuzuki diákja tud kommunikálni a zenei nyelven keresztül.¹⁵

Alább a fent meghatározott alapelveket fejtem ki egy kicsit részletesebben. Az **óvodai zenei nevelésben** Szuzuki pedagógiája áttörést jelentett.¹⁶ Dalcroze, Kodály és Orff is korán szeretné kezdeni a zenetanítást, de amíg Dalcroze és Orff mozgással, táncsal, ritmussal, Kodály mindennapos énekléssel és kottaolvasással, addig Szuzuki rögtön hangszeres játékkal kezdene, még jóval a kottaolvasás megtanulása előtt. Növendékei már ilyenkor kezükbe veszik a vonót, és a kottaismeret hiányában a tanárt imitálva, sokszori ismétléssel sajátítják el a dalanyagot. Ezen kívül Szuzuki nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a gyermek érezze is a hangszerét: zenei játékokkal, egyszerű dallamok játszása közben kell a gyermeknek megismerkednie a hegedűvel és a vonóval.¹⁷

A második alapelv a **zenehallgatás fontossága**. Mivel a módszerben központi szerepet tölt be az imitáció, ezért a zenehallgatás szerepe is kulcsfontosságú. Szuzuki maga fedezte fel, hogy a gyermekek anyanyelvüket mindenféle probléma nélkül, gyorsan és hatékonyan sajátítják el. Ebből a gondolatból kiindulva határozta el, hogy pedagógiájában az anyanyelv-elsajátításhoz hasonlóan, a hallásuk útján fogja tanítani a diákokat. A jó zenei hallás kifejlesztésével automatikusan a gyermek játéka is fejlődik. Ha a mindennapokban is körbeveszi őt a zene, az pedig megteremti a megfelelő légkört a tanuláshoz.¹⁸

A harmadik elv a **kottaolvasás előtti hangszeres játék**. Mivel a beszéd a gyermekek életében mindig megelőzi az olvasást, ezért ezt az elvet követi

¹⁵ International Suzuki Association. „The Suzuki Method.” Megtekintve 2015. február 27.

<http://internationalsuzuki.org/method.htm>

¹⁶ Szende 1980: 9.

¹⁷ Szuzuki 2004: 46–48.

¹⁸ Kis 1994: 16.

Szuzuki is. Ehhez az szükséges, hogy otthon a szülő gondoskodjon a gyakorlásról, a hibák kijavításáról, mivel a kisgyermek nem tudja önmagát egyedül korigálni. A tanóra és a gyakorlás hosszát nem határozza meg a módszer: a foglalkozás addig tart, amíg a diák érdeklődik a tanulás iránt. Amint elfáradt a figyelme, befejezik az órát.¹⁹

A **családi környezet** nagyon fontos szerepet tölt be a tanulásban. A szülőket teljesen bevonja Szuzuki a gyermek tanításába, kiegészítve a zenetanár munkáját. A magyarországi Szuzuki-szövetség neve is erre utal: Magyarországi Szuzuki Tanárok és Szülők Egyesülete. A szülők közül főleg az anya szerepe fontos, neki kell elkísérnie a gyermeket órára, és neki kell irányítania otthoni munkáját, gyakorlását. A szülő feladata, hogy otthon segítse a gyermek kibontakozását. A kezdeti, apróbb darabokat el kell tudnia játszani, hogy őt utánozva fejlődjön a gyermek. Ráadásul a szülő is olyan kisméretű hegedűn játszik, mint a gyermeke, így a kisgyerekek várhatóan ki akarja majd venni az anyuka kezéből a hangszert, hogy ő is játszhasson.²⁰

A **gondoskodó és pozitív tanulási környezet** alatt mind a családi, mind az iskolai légkört értjük. Az a hangszerjátékos lesz a legjobb tanár, aki maga is megérti tökéletesen gyermekét, és segíti őt. A diákok valódi vágya Szuzuki szerint a közösségben való játék. Ott minden tanuló más-más szinten áll, és az együttes játék alatt könnyebben tudnak fejlődni. A csoportos órák, a kamarazene szerepe ugyanolyan fontos, mint a magánóráké, így az együttes játék hatása képzésük szempontjából óriási. Szuzuki ezt az állapotot nevezi az igazi tehetségnevelésnek. Szerinte a környezeti körülmények alakítják ki igazán a képességek lényegét.²¹

A következő alapelv a **színvonalas oktatás képzett tanároktól**. A Szuzuki-módszerrel oktató tanárképzést a Nemzetközi Szuzuki Szövetség, illetve a regionális szervezetek végzik. A tanári vizsgának öt szintje van, ahol az

---

¹⁹ Uo.

²⁰ Szuzuki 2004: 84.

²¹ Uo.: 19; 85.

1. a legalacsonyabb és az 5. a legmagasabb szint.²² Magyarországon a Szuzuki vizsgát a *Magyarországi Suzuki Tanárok és Szülők Egyesülete*, illetve az *Aelia Sabina Alapfokú Művészetoktatási Iskola* szervezi közösen. Legtöbbször nyaranta egy Balaton-parti tábor keretében tartják vagy évközben hétvégenként Budapesten. Itt három hangszerre szereszhető képezítés: hegedűre, zongorára és csellóra.²³ Ezen kívül az Európai Szuzuki Szövetség Európa-szerte szervez vizsgákat.

A módszer hetedik alapelve a **kellemes hang, hangszín** elérése. A pedagógiának nem célja, hogy a tanuló tökéletesen, hanghiba nélkül tudjon eljátszani egy darabot. Szuzuki fő célja, hogy a gyermek örömet lelje a zenében, ne pedig a steril hangzásra törekedjen. Szerinte az egy rideg és számító nevelési hozzáállás. Sokkal inkább a kifinomult, tiszta szívű személyiség kinevelését tartja céljának, ami egy szintén kifinomult és tiszta hangszínből mutatkozik meg. A zenetanulásnak így az egyetlen fő elve az, hogy a gyermeket nemes emberi lényé nevelje, és ezzel meg is elégszik. Ha a diák gondolataiban és érzéseiben is kiválóvá válik, azzal eléri a megfelelő hangszínt.²⁴ Szuzuki szerint „az igazi pedagógia nemcsak tantárgyakat tanít, hanem a **szeretet pedagógiája**.”²⁵

A következő alapelv a Szuzuki által előírt **repertoár**. Mivel ő Németországban tanult hegedülni, a tanított dalok nagy részét nyugati szerzők darabjai teszik ki. A memóriafejlesztés első lépéseként az óvodában haikumemoriterekkel tanítanak a gyermekeknek, amelyeket Kobajasi Issza (小林一茶) haikuköltő műveiből választják ki.²⁶ A tehetségnevelési program első dallama a „*Twinkle, Twinkle, Little Star*”²⁷ címet viseli, ezzel minden diák találkozik a hangszerrel való ismerkedéskor. Szuzuki ezen kívül népdalokat, illetve saját maga által írt dalokat is beválogatott a tananyagba, amelyeket külön

---

²² Ez különbözik a Japánban pl. a harcművészetek által használt *kjú* rendszertől, ahol az 1. a legmagasabb fokozat, ezért tartottam fontosnak megemlíteni.

²³ Szuzuki 2004: 97.

²⁴ Uo.: 21.

²⁵ Idézi hivatkozás nélkül Hegyi 1996b: 314.

²⁶ Szuzuki 2004: 82–83.

²⁷ Szó szerint „Ragyogj, ragyogj, kiscsillag”. Magyarországon „Hull a pelyhes fehér hó” szöveggel ismerik.

kötetben is megjelentetett. A teljes Szuzuki repertoár megtalálható a Talent Education mozgalom honlapján.²⁸

Az utolsó alapelv a **társadalmi interakció**, vagyis a szociális kapcsolat. Ez az egyik legfontosabb pont Szuzukinál. Meglátása szerint a gyermekekre nagyon jó hatással van, ha más, jó emberekkel, tanárokkal, diákokkal is találkozik vagy tanul. Az ilyen kapcsolat fejleszti az ember személyiségét. Ezért Szuzuki csak kiváló személyiségű tanárokat alkalmazott iskolájában, illetve diákjait külföldre csak olyan mesterhez küldte, akit jól ismert. Ennek következtében a gyermekek egymást is tudják nevelni, a módszerben a személyiségfejlesztés egy közösségi folyamat.²⁹ Szuzuki tehát a fontos társadalmi kapcsolatok alatt a tanár és a diák, a család és a diák, illetve a diákok közötti kapcsolatot értette.

A fentiek összegzéseként elmondhatjuk, hogy a Szuzuki-módszer célja nem a zenei hivatásra nevelés, hanem sokkal inkább a gyermek boldog, teljes emberré való nevelése. A fenti alapelveken kívül még egy momentumot megemlítenék, ami *A szeretet pedagógiája* című könyvben is fontos helyet foglal el: az **imitáció útján való tanulás**. Nála a diákok kottaismeret hiányában a tanártól, szülőktől, nagy művészekről, illetve CD felvételekről tanulják meg a zenei anyagot, hogy aztán a tanultakból alakíthassák ki saját stílusukat. Ezért kap kiemelt szerepet a módszerben a zenehallgatás, a családi- és tanítási környezet, a tanárok szerepe és a társadalmi interakció. Szuzuki szerint a tehetség kialakulása pusztán a neveléstől függ, így a tehetség hiánya is a rossz képzés eredménye. Nem a sok gyakorlást, hanem a tartalmas, minőségi munkát állította a középpontba. A fentebb is említett anyanyelv-elsajátítás is annak az eredménye, hogy a kisgyerekek egész nap a szüleiket hallgatják, leutánozzák a környezet beszédét. Így folyamatosan a nyelvtanulással foglalkoznak, rá vannak kényszerítve a sok „gyakorlásra”. A megfelelő erőfeszítés kulcsa tehát az ismétlés, a napi kapcsolat a zenével. A művészi képesség és tehetség

---

²⁸ Talent Education. „Suzuki Violin Repertoire.” Megtekintve 2015. 02. 28.

<http://www.talenteducation.org/documents/Suzuki-Violin-Repertoire.pdf>

²⁹ Szuzuki 2004: 32.

kialakulását megfelelő gyakorlás esetén 10 év alatt lehet kiművelni, Szuzuki szerint az ügyetlenség mindössze a rossz munka eredménye.³⁰

A módszer nyugati elemei és japán jellegzetességei: kulturális sajátosságok

A Szuzuki-pedagógia tökéletesen illeszkedik a századforduló utáni reformpedagógiai irányzatok közé, de ugyanakkor felismerhetőek benne sajátos japán elemek is. Először bemutatom a módszer hasonlóságait a Montessori-, Orff-, Dalcroze-módszerrel és a Kodály-koncepcióval, utána a japán kulturális vonásokat ismertetem.

Szuzuki nagy figyelmet fordított a gyermekek személyiségének a nevelésére is, célja a teljes, tiszta jellemű ember kiművelése volt, mint ahogy a nyugati irányzatoknak is. A XX. századi zenepedagógiáknak, tágabb értelemben a művészetpedagógiáknak a célja már nem tökéletes zenészek, művészek kinevelése volt, sokkal inkább érzelmi alapon közelítettek a gyermekhez. A zenetanulás inkább kiegészítő képzésként játszik fontos szerepet az oktatásban, nem pedig főtárgyként. A Szuzuki-módszer célja is az érzelmi nevelés és fejlesztés. A gyermekeket szeretettel próbálja oktatni, hogy későbbi életükben is teljes életet élhessenek. Ennek következtében nagyon fontos szempont a korai kezdés, akár már az óvodában. Dalcroze és Orff is 4 éves kor körül határozta meg a tanítás alsó korhatárát, Kodály már sokkal korábban, a gyermek születése előtt. Szerinte már az anyaméhben találkozunk kellene a zenével. Szuzuki ezt a kort szintén 3-4 éves korban határozza meg, és ebből a szempontból úttörőnek számított, mert az óvodai hangszeres oktatás fontosságára ő mutatott rá először.

A másik fontos motívum a gyermek szabadsága. Szuzukinál egy óra addig tart, amíg a diák nem ásít. Amint lankad a figyelme, pihenhet, vagy akár más elfoglaltság után nézhet. Dalcroze és Orff is a gyermek szabad mozgásával, tánccal, ritmussal szeretne először tanítani, így a hangszeres zenét, zeneelméletet

---

³⁰ Szuzuki 2004: 11–20; 23; 32–38; 79–86.

megelőzi a szabad zenebefogadás. Ehhez mindenképpen hozzátartozik a jó hangulat, a pozitív tanulási környezet is, mely szintén a módszerek egyik alapelve.³¹

A nyugati zenei rendszerek sajátosságai közé tartozott a társadalmi interakció, mely főleg az Orff-módszerben kap kiemelkedő szerepet. Szuzuki is nagy hangsúlyt fektetett a gyermekek szociális életére, mind a szülőkkel, mind a többi diákkal való kapcsolatára. Így a zene közösségi élménnyé vált, mint ahogy a többi reformpedagógiai módszernél is.

A japán koncepció repertoárja is nyugati sajátosságokat mutat. A Meidzsi-korszak után nyugati, főleg német zenére alapozták a zeneoktatást Japánban, így Szuzuki is német dallamokat használt a hegedűtanuláshoz. Németországi útja során is klasszikus zenét tanult, így dalanyagában néhány japán népdalon, dallamon kívül csak nyugati darabok találhatóak meg.

Fontos még megemlíteni a tehetségnevelés kérdését is, amely a módszer fő alapelve és célja. Programját is *Tehetségnevelési mozgalom*nak nevezte el. Ez a fajta koncepció sokat foglalkoztatta abban az időben a zenetudományt, neveléstudományt. Varró Margit³² például 1930-as cikkében a tehetségnevelés elve ellen érvel. Szerinte a tehetség velünk született. Bár bizonyos mértékben lehet, és kell is fejleszteni a gyermek képességeit, eredendően különbségek lesznek diák és diák között. Szuzuki azonban nevelésfilozófiájában a tehetségnevelés fontosságát vallja, mely szerint a tehetség csak és kizárólag az oktatás eredménye. Ezért is szorgalmazza a korai zenetanítást, mert szerinte kellő idővel tehetséges felnőtt nevelhető bármilyen óvodás gyermekből.

A módszernek két fő japán sajátossága van: a fentebb említett szülői szerep és az imitáció. A japán kultúrában kiemelt szerepe van az anyukáknak, a

---

³¹ A magyar Kokas-módszer is ezekre az alappillérekre épül, mely, ha nagyobb nyilvánosságot kaphatna, segítségére lehetne a magyar zenetanítás megújulásának. Erről lásd Farnadi 2012.

³² Varró 1930.

gyermeknevelés szinte kizárólag az ő feladatuk. Ők fürdenek a gyermekkel, ők tanítják otthon, ők öltöztetik, összességében az ő feladatuk a gyermeknevelés.³³

Az imitáció a Szuzuki-módszerben az egyik legfontosabb elem, és a japán kultúrában is kiemelkedő helyet foglal el, a következő érdekes példa is ezt mutatja. Mori Szadahiko egy Josida Maszao nevű fuvolaművész esetét mesélte el, aki szintén utánzással tanult meg fuvolázni:

„Josida, miután a Keiő magániskola jogi karát elvégezte, közel egy évig vállalati alkalmazottként dolgozott, majd hosszas tételődés után úgy döntött, hogy fuvolistaként fog megállni a lábán. Hatalmas erőfeszítéseinek köszönhetően társait megelőzve a Japán Szimfonikus Zenekar (a mai NHK Szimfonikus zenekar) első fuvolistája lett. Ekkor nem akadt Japánban tanár, aki taníthatta volna, ezért kénytelen volt magától tanulni, játéka azonban így is lenyűgözte Karajant, aki elküldte őt egy svájci tanárhoz. Josida pont úgy játszott, ahogy az illető tanár, aki erre összeszidta. „Mit jelentsen az, hogy egy olyan keleti ember, mint maga, akinek más az élete, a vallása, mindene, pont úgy játszik, mint én, egy nyugati ember? Mit művel, rabszolgazenét?” Ezek a szavak felnyitották Josida szemét, és úgy játszott, ahogy ő gondolta. Ezt hallva az öreg tanár megdicsérte: „Ettől igazi keleti zenész maga.” Attól a naptól kezdve Josida büszkén arra, hogy japán zenész, nyugodtan, örömmel muzsikált.”³⁴

A fenti idézet is azt mutatja, hogy az imitálva tanulás egy jellegzetes japán sajátosság, a japán kultúra egyik alapeleme. Szuzuki abból kiindulva, hogy a kisgyermek is az anyanyelv-elsajátítás folyamata közben, szüleit és a környezetet utánozva fejlődnek, ezt a tanulási módot alkalmazta pedagógiájában. Ebben a tekintetben kiváltképp eltér a többi nyugati zenepedagógiai módszertől, filozófiától, ez a motívum nem található meg egyik európai zeneoktatási módszerben sem. A fenti két elem miatt mondhatjuk a Szuzuki-módszerre, hogy jellegzetesen japán módszer.

---

³³ Benedict és Mori 2009: 191–200.

³⁴ Uo.: 322. Fordította Koronczai Barbara.

A Szuzuki-módszer oktatása ma

A módszer Japánban nem lett népszerű. Nekünk, magyaroknak meglepő lehet, hogy náluk egyáltalán nincs zeneiskolai tanítás, az iskolai énekzeneórákon kívül magántanároknál lehet zenét tanulni. Egy középiskolát végzett diák tud bizonyos fokon kottát olvasni, illetve alt-tenor-szoprán furulyán és valamilyen billentyűs hangszeren játszani. A zenei egyetemekre való felvételihez szükséges a magánórák látogatása.³⁵ A közoktatásban hegedűn, illetve más vonós hangszereken csak abban az esetben lehet tanulni, amennyiben az iskola rendelkezik elegendő ilyen hangszerrel, de ezt csak néhány engedheti meg magának. Így a Szuzuki-pedagógiát sem lehet megvalósítani a közoktatásban.

Szőnyi Erzsébet 1963-as japán útja során is az Orff- és Dalcroze-módszer népszerűségéről számolt be. Az általános- és középiskolákban Orff-módszerrel tanítanak a pedagógusok, a legtöbb iskolában megvan a teljes Orff instrumentárium. A zenei egyetemeken szintén Orff-módszerrel oktatnak, illetve a Dalcroze-módszert is alkalmazzák. Ezeket kiegészítheti a tanárok egyéni módszerei. A Szuzuki-módszert a macumotói központon és a magántanárokon kívül egyáltalán nem használják.³⁶

Szuzuki eszméi az Egyesült Államokban lettek népszerűek, még életében nagy sikereket ért el a tengerentúlon. A Tehetségnevelési mozgalom megalakulása után egy bizonyos „Mocsizuki úr”, aki ebben az időben volt New York-i főkonzul, elkezdte keresni a kapcsolatot Szuzukival, és módszerét az ohioi főiskolán terjesztette. Ezután Clifford Cook professzor és a muskingumi főiskola professzora, John D. Kendall is Macumotóba utazott elsajátítani a Szuzuki-pedagógia alapjait. Később az ott tanultakat terjesztették Amerikaszerte. Az oberlini főiskolán meg is alakult egy tehetségnevelési műhely.³⁷ Az Amerikai Egyesült Államokban ma is a legtöbb alkalmazott zenepedagógiai

---

³⁵ Ábrahám 1991.

³⁶ Szőnyi 1963.

³⁷ Szuzuki 2004: 90–91.

módszer népszerű (Kodály, Orff, Dalcroze, Montessori), így a Szuzuki-módszert is használják az oktatásban, főleg a hangszeres oktatásban.³⁸

Az amerikai és a japán Szuzuki-szövetségen kívül létezik három regionális: az európai, az ázsiai és a csendes-óceáni szövetség is. Európa országai közül több mint a felében működik legalább egy Szuzuki iskola vagy egy alapítvány, Ázsián belül Koreában, Malajziában, Indonéziában, Tajvanon és a Fülöp-szigeteken működik egy-egy szervezet.³⁹ A csendes-óceáni térségben egy új-zélandi és öt ausztrál Szuzuki szövetség létezik.⁴⁰ Afrikán belül csak Dél-Afrikában működik egy Szuzuki alapítvány.

A macumotói Tehetségnevelési Zeneiskola központjának maga Szuzuki Sinicsi volt az igazgatója, egészen haláláig. Utána tanítványa, Tojoda Kódzsi professzor vette át az intézet irányítását. 2010-től kezdve zenetanári oklevelet is kiállíthat azoknak, akik elvégzik pedagógiai tanfolyamaikat.⁴¹ A külföldi intézetek megalakulásáig a külföldi tanárok is itt tanultak, ma Japánban csak itt folyik Szuzuki tanárképzés.

A Szuzuki-módszer legfőbb hangszerei a hegedű, brácsa, cselló, zongora és a fuvola, a Szuzuki iskolákban ezekre a hangszerekre képeznek tanárokat. Ezekon kívül Európában egy-egy pedagógus tanítja az alábbi hangszereket is: nagybőgő, furulya, mandolin, gitár, trombita, hárfa és orgona.⁴²

---

³⁸ Hegyi 1996b: 219.

³⁹ Asia Region Suzuki Organization. „About Asia Region SUZUKI Organization.” Megtekintve 2015. március 6. <http://asiasuzukimethod.org/aboutus.html#ARSO>

⁴⁰ Pan Pacific Suzuki Association. „PPSA – Regional Member Associations.” Megtekintve 2015. március 6. <http://www.suzukippsa.org/PPSA-Regional-Members/>

⁴¹ Suzuki Method. „The International Academy of the Suzuki Method History. Megtekintve 2015. március 6. http://www.suzukimethod.or.jp/english/E_mthd41.html

⁴² European Suzuki Association. „Suzuki Instruments.” Megtekintve 2015. március 6. <http://www.europeansuzuki.org/Instruments.asp>

A Szuzuki-módszer oktatása Magyarországon⁴³

A Szuzuki-módszert egy magyar származású Dániában élő hegedűtanár, Detreköy Béla mutatta be Magyarországon. Ő az 1990-es évek végén felkeresett néhány zeneiskolát, és ott próbálta meg népszerűsíteni a módszert. Egyedül az óbudai *Aelia Sabina* zeneiskola érdeklődött utána, az iskola támogatásával bonyolították le az első akkreditált tanfolyamokat, melyek végén néhány zenetanár vizsgát is tett. Az első tanárok hegedűn vizsgáztak, később csellisták és zongoristák is elvégezték a képzést, a mai napig Magyarországon csak ezen a három hangszeren lehet Szuzuki-módszerrel tanulni.

A 2000-es évek elején az ország különböző pontjairól is érdeklődtek a tanfolyam iránt, így ma már Budapesten kívül még Pakson, Orosházán és Jászárokszálláson van Szuzuki-módszeres oktatás. Magyar Szuzuki szövetség

---

⁴³ Jelen fejezethez a szerző készített egy interjút Király Miklós tanár úrral, az óbudai *Aelia Sabine* zeneiskola Szuzuki-módszerrel oktató zongoratanárával. Az interjún kívül egy zeneórát is megfigyelhetett, az itt gyűjtött tapasztalatok kiegészítették az elméleti kutatás során szerzett ismereteit. Segítségét e sorok írója ezúton is köszöni.

jelenleg nem létezik, régebben a *Suzuki Tanárok és Szülők Egyesülete* látta el a magyarországi szövetség feladatait. Ma ez a szövetség újra alakulóban van, az Európai Suzuki Szövetség alá fog tartozni, és a magyarországi folyamatokat fogja koordinálni.

Itthon a Suzuki-módszer nem igazán népszerű, sajnos még a zeneértők körében sem. A szülők kivétel nélkül kapcsolatok útján keresik meg a tanárt, legtöbbször egy ismerőstől hallottak a módszerről. Ennek az egyik oka az lehet, hogy a Kodály-koncepció teljes joggal, az oktatási rendszerünk központi kulcsa, és így az alternatív zenepedagógiai módszereknek nincs lehetősége megjelenni ott. Éppen ezért nem teszi lehetővé a Suzuki-módszer terjesztését sem. Egy másik nehézség, hogy az ily módon való tanítás állandó szülői jelenlétet kíván az órákon, és ezt csak kevés család tudja megvalósítani. A fentiek következtében az említett négy város kivételével máshol nem alkalmazzák a Suzuki-módszert, és ott is csak bizonyos szűk körökben.

A módszer fő terminológiai kérdései

A következő fejezetben a Suzuki-pedagógia néhány terminológiai kérdésével foglalkozom.

Kiválasztottam a módszer legfontosabb, tisztázásra szoruló szavait, kifejezéseit, párhuzamba állítom a japán terminus angol és magyar fordítását, és szükség esetén javaslatot teszek egy, a fordítástól eltérő magyar terminus használatára. Az egyetlen Suzuki Sinicsi által írt könyv, amely Magyarországon, magyarul is megjelent, az a *Szeretet pedagógiája* címet viseli. A japán eredetit Suzuki felesége, Waltraud Suzuki fordította angolra, gyakorlatilag ő alkotta meg a módszer nemzetközi terminológiáját. Fordítása megbízható, ugyanis Suzuki összes művét ő fordította le, valószínűleg minden kérdéses esetben kikérte férje véleményét, vagy együtt készítették el az angol változatokat. A magyar fordítás Hegyi István, a Pécsi Tudományegyetem tanárának munkája. Magyarországon ő foglalkozott először a módszerrel. Mivel

nem tudott japánul, az angol kiadásból dolgozott, így fordításában előfordulhatnak olyan pontatlanságok, amelyek az eredeti könyv ismeretének hiányából fakadhattak.

Az első terminus, ami tisztázásra szorul, az maga a módszer neve. Érdekes, hogy a kandzsival írt Szuzuki-módszer (*Szuzuki kjóikuhó* 鈴木教育法) kifejezéssel, ami egy nevelési módszert jelent, nem találkozhatunk japán szövegekben, Szuzuki inkább az angol módszer jelentésű *method* szó japanizált változatát használja (*Szuzuki meszódo* スズキ・メソッド). Saját nevét is katakanával írja a módszer nevében. Az angol szakirodalomban a két szót külön, nagybetűvel írják: Suzuki Method. Magyarul a nevelési módszereknél kötőjellel választjuk el a módszer névadóját és a módszer szót, Hegyi fordításában a Hepburn-átírás szerinti Suzuki-módszer kifejezést használja. Mivel az MTA a magyar átírást preferálja, így én a Szuzuki-módszer terminust javaslom.

A következő fontos kifejezés a japán *szainó* (才能) terminus. A *Kanji és Kana*⁴⁴ a *szai* (才) írásjegynél, az *1000 kanji*⁴⁵ című könyv a *nó* (能) szócikkben tárgyalja a kérdéses szót, mindkettő a *tehetség*, és *képesség* meghatározásokat is írja. A WaKan⁴⁶ fordítóprogram is ezt a meghatározást adja ki angolul: *talent*, *ability*. Mivel ezt a kifejezést Waltraud Suzuki angolul *talent*-nek fordította, illetve Hegyi is a *tehetség*, *tehetségnevelés* szavakat használja, ezért a *tehetség* fordítás a legmegfelelőbb. Szuzuki könyvében megkülönböztetésül a *nórjoku* (能力) szót írja, ha az *ability* értelmű képességről beszél, így a *tehetség* és a *képesség* terminusok a japán nyelvű szövegekben is meg vannak különböztetve.

A következő kettő tisztázásra szoruló kifejezés a *Szainó kjóiku kacudó* (才能教育活動) és a *Szainó kjóiku kenkjúkai* (才能教育研究会). Az előbbit

---

⁴⁴ Hadamitzky és Kazár 1995: 147.

⁴⁵ Z. Máté 2003:

⁴⁶ Kábrt, Filip. „WaKan. Freeware tool for learning Japanese & Chinese.” Megtekintve 2015. március 15.

<https://www.wakan.manga.cz>

angolul *Talent Education movement*nek hívják, Hegyi *Talent Education mozgalom*nak fordította. Ez a kifejezés a Szuzuki-pedagógia által elindított mozgalom neve, lényegében a módszer szerint tanító tanárokat, az oktatott gyermekeket és szüleiket tömörítő szövetség. Mivel a japán eredeti név nem az angol kifejezést használja, én a *Tehetségnevelési mozgalom* terminus használatát javaslom. Ugyanez a helyzet a második terminussal is: a *Szainó kjóiku kenkjúkai* a Szuzuki-módszer macumotói központját, kutatóintézetét jelöli, itt folyik a japán Szuzuki tanárok képzése is. A hely neve angolul *Talent Education Research Institute*, ennek a magyar szakirodalomban még nincs fordítása, véleményem szerint a *Tehetségnevelési Kutatóintézet* lenne a megfelelő.

Szuzuki egyetlen könyve, amelynek magyar fordítása is van, *A szeretet pedagógiája* címmel, *A tehetségnevelés egyedülálló megközelítése* alcímmel jelent meg az *Aelia Sabina* Alapítvány kiadásában, 2004-ben, Hegyi István fordításában. Az eredeti japán nyelvű könyv címe *Ai ni ikiru* (愛に生きる⁴⁷), alcíme *Szainó va umarecuki de va nai* (才能は生まれつきではない⁴⁸). A művet angolra szintén a mester felesége, Waltraud Suzuki fordította, az angol kiadás címe *Nurtured by love*, alcíme *The Classic Approach to Talent Education*. Sem az angol, sem a magyar cím nem szó szerinti fordítás, a fordítók eltértek az eredeti címektől, inkább a könyv tartalmát kívánták visszaadni.

Konklúzióként elmondhatjuk, hogy a Szuzuki-módszer Waltraud Suzuki által megalkotott angol kulcsterminusai megbízhatóak. A magyar fordításnál Hegyi István az angol szöveget használta forrásszöveggé, így a magyar nyelvű terminológia is a nemzetközi terminológia mintájára lett megalkotva. Hegyi alapos munkát végzett, csak a *Talent Education mozgalom* neve helyett javaslom a *Tehetségnevelési mozgalom* kifejezés használatát, a többi terminus mind tükrözi az eredeti, japán nyelvű kifejezéseket.

---

⁴⁷ Szó szerint „Szeretetben élni”.

⁴⁸ „A tehetség nem velünk született.”

Befejezés

Tanulmányom témáját az indokolta, hogy eddig a Szuzuki-módszerről magyar nyelven kevés szakirodalom született. A mestertől is csak egy könyv jelent meg, sajnálatos módon az is angol nyelvről fordítva. Jelenleg a tudományos érdeklődés kezd az alternatív zenepedagógiai irányzatok felé fordulni, így a közeljövőben remélhetőleg a Szuzuki-pedagógia témájában is egyre több kutatás lát majd napvilágot. Jelen írás ezekhez kíván csatlakozni.

Felhasznált irodalom

Offline irodalom:

- Ábrahám Mariann. „Zeneiskolai híradó – Japánból.” In *Parlando* (1991/2), 34–35.
- Benedict, Ruth és Mori Szadahiko. *Krizantém és kard: a japán kultúra újrafelfedezése*. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2009.
- Hadamitzky, Wolfgang és Kazár Lajos. *Kanji és Kana – A japán írásrendszer kézikönyve és szótára*. Budapest: Scholastica Kiadó, 1995.
- Hegyi István. *Világunk zeneoktatási öröksége: a zenetanítás kisenciklopédiája*. Pécs: Janus Pannonius Tudományegyetem, 1996.
- Hegyi István. „Párhuzamok és tanulságok a külföldi zeneoktatás eredményeiről.” In *Parlando* (1998/1-2), 11–27.
- Hegyi István. „Shinichi Suzuki és zenetanítási filozófiája.” In *Parlando* 39 (1997/3-4), 1–5.
- Hermann, Evelyn. *Shinichi Suzuki: the man and his philosophy*. California: Alfred Publishing, 1995.
- Kis Jenőné Kenesei Éva. *Alternatív lehetőségek a zenepedagógiában*. Budapest: Tárogató Kiadó, 1994.
- Szabó Hajnalka. „Két lélek, egy gondolat.” – Kodály öröksége Forrai Katalin és Kokas Klára értelmezésében. TDK diss., ELTE TÓK, 2014.
- Szende Ottó. „Az iskoláskor előtti hangszeroktatás didaktikája és metodikája.” In *Parlando* (1980/1), 9–17.
- Szőnyi Erzsébet. „Japáni jegyzetek.” In *Parlando* (1963/9), 18–21.
- Szőnyi Erzsébet. *Zenei nevelési irányzatok a XX. században*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1988.
- Szuzuki Sinicsi. *A szeretet pedagógiája*. Budapest: Aelia Sabina Alapítvány, 2004.
- Suzuki, Shinichi. *Nurtured by Love*. New Jersey: Suzuki Method International, 1983.

- Suzuki Shinichi. *His speeches and essays*. New Jersey: Suzuki Method International, 1998.
- Varró Margit. „A zenei tehetség.” In Szondi Lipót (szerk.) *Tehetségproblémák*. Budapest: Merkantil Kiadó, 1930.
- Z. Máté Judit. *1000 kanji szótára*. Budapest: Karát Press, 2003.

Online irodalom:

- Asia Region Suzuki Organization. „About Asia Region SUZUKI Organization.” Megtekintve 2015. március 6. <http://asiasuzukimethod.org/aboutus.html#ARSO>
- Deutsche Suzuki Gesellschaft. „Shinichi Suzuki: Leben und Werk.” Megtekintve 2014. október 30. http://www.germansuzuki.com/?page_id=1987
- European Suzuki Association. „Suzuki Instruments.” Megtekintve 2015. március 6. <http://www.europeansuzuki.org/Instruments.asp>
- European Suzuki Association. „The Suzuki Method.” Megtekintve 2015. február 20. <http://www.europeansuzuki.org/Philosophy.asp>
- Farnadi Tamara. „Zenében lelt öröm.” In *Parlando* (2012/3). Megtekintve 2015. április 12. <http://www.parlando.hu/2012/2012-3/FarnadiTamara.htm>
- Helyesírás.mta.hu. Megtekintve 2015. január 25. <http://helyesiras.mta.hu/>
- International Society for Music Education. Megtekintve 2015. január 22. <http://www.isme.org/>
- International Suzuki Association. „A Short Biography.” Megtekintve 2015. február 13. <http://internationalsuzuki.org/shinichisuzuki.htm>
- International Suzuki Association. „The Suzuki Method.” Megtekintve 2014. október 30. <http://internationalsuzuki.org/method.htm>
- Kábrt, Filip. „WaKan. Freeware tool for learning Japanese & Chinese.” Megtekintve 2015. március 15. wakan.manga.cz
- Pan Pacific Suzuki Association. „PPSA – Regional Member Associations.” Megtekintve 2015. március 6. <http://www.suzukippsa.org/PPSA-Regional-Members/>
- Suzuki Method. „The International Academy of the Suzuki Method History.” Megtekintve 2015. március 6. http://www.suzukimethod.or.jp/english/E_mthd41.html
- Suzuki Method. „The Basic Principles of the Suzuki Method Using the Mother Tongue Approach.” Megtekintve 2014. október 30. http://www.suzukimethod.or.jp/english/E_mthd112.html
- Suzuki Music. „History of the Suzuki Method.” Megtekintve 2014. február 13. <http://www.suzukimusic.org.au/suzuki.htm>
- Talent Education. „Suzuki Violin Repertoire.” Megtekintve 2015. 02. 28. <http://www.talenteducation.org/documents/Suzuki-Violin-Repertoire.pdf>
- The Samurai Archives. „Tokugawa Yoshichika.” Megtekintve 2015. február 13. http://wiki.samurai-archives.com/index.php?title=Tokugawa_Yoshichika

Papp Bendegúz 2014-ben diplomázott a Károli Gáspár Református Egyetem japán szakán. Szakdolgozatát a japán Szuzuki-módszerről írta. A világhírű módszert bölcsész szemszögből dolgozta fel, ezért fektetett nagyobb hangsúlyt a kulturális elemek és a terminológia vizsgálatára, bár alapszintű zenei tanulmányai segítettek e pedagógia zenei megértésében is.